

Н.О. Наконечна
*Житомирський державний університет
імені І. Франка
Науковий керівник
к. пед. н., доц. Щерба Н. С.*

ЕТАПИ НАВЧАННЯ ВИВЧАЮЧОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ВЕБ-ЗАСТОСУНКУ LINO

В умовах прискореного науково-технічного прогресу при зростанні потоку інформації все більшого значення набуває читання іноземною мовою. *Читання* як комунікативне вміння та засіб спілкування – це один із видів мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюджений спосіб іншомовної комунікації, що має велике пізнавальне значення і реалізує всі чотири цілі навчання – практичну, розвивальну, виховну і загальноосвітню [1].

Різні аспекти навчання читання вивчались такими вченими як І. А. Зимня, С. Ю. Ніколаєва, М. О. Кучма, С. К. Фоломкіна, О. Ю. Аксьонова, Л. В. Шелестова, М. О. Зайцев, Г. Доман, З. І. Кличнікова, Дж. Пітман, М. Мур, М. Л. Вайсбурд, С. А. Блохіна, Л. Є. Журова, Г. А. Тумакова, Г. А. Цукерман, В. М. Плахотник, Г. В. Рогова, Н. К. Скляренко, М. В. Денисенко. Проблематикою навчання читання учнів старших класів займалися І. В. Карпов, З. І. Кличнікова, І. Л. Матковська, О. І. Пономарьова, В. Н. Шевяков. Автори наголошують на важливості відповідності між методами навчання читання та умовами сучасності. Однак питання про підвищення ефективності навчання читання залишається актуальним.

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і, зокрема веб-технологій, дозволяє здійснювати пошук та випробування нових шляхів навчання учнів. За В. В. Шакотько, *інформаційно-комунікаційні технології* навчання – це сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання [4: 6].

Одним із перспективних і недостатньо вивчених напрямів у даному контексті є використання веб-застосунків як засобу навчання самостійного вивчаючого читання. *Вивчаюче читання* має своєю метою досягнення повного і точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Однією з цілей такого читання є формування в учнів умінь самостійно долати труднощі мовного та смислового характеру [2: 201]. Як показує аналіз наукової літератури, питанню впровадження веб-технологій у процес навчання присвячено низку досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, а саме:

В. Бикова, А. Веліховської, М. Головань, М. Жалдак, Т. Зайцевої, О. Коваль, С. Ракова, Ю. Машбиці та ін.

Що стосується використання веб-застосунків у процесі навчання учнів *старшого етапу читання*, то це питання досі не отримало достатнього висвітлення в науковій літературі, що й визначає **актуальність** нашого дослідження.

Поняття «*веб-застосунок*» тлумачиться як комп'ютерна програма, що використовує браузер і веб-технології заради виконання завдань в Інтернеті [5].

У свою чергу **Lino** – це веб-застосунок, який пропонує використовувати віртуальну дошку, до якої можна "прикріпити" будь-які тексти для читання і завдання до них. Lino також дозволяє безкоштовно додавати до текстів різноманітні стікери, картинки, фотографії, відео- та аудіо-файли, слова до тексту, завдання безпосередньо на дошці за допомогою стікера або в прикріпленому документі.

Методика навчання читання залежить від підходу, що використовується. Розглянемо детальніше етапи навчання вивчаючого читання та можливість використання Lino на цих етапах за *комунікативним підходом*.

На **I етапі** (дотекстовому) запроваджуються наступні підетапи:

1) *антиципація* (змістова, мовна, ситуативна, функціональна та культурна).. Перед тим як учні почнуть самостійно опрацьовувати текст, вчитель повинен заохотити їх до його читання. Він повідомляє певні факти з життя та творчості автора, обговорює з учнями проблематику тексту. Можна також ознайомити їх з реаліями, звичками, традиціями, які розповсюдженні на території країни, мова якої вивчається.

За необхідності цю інформацію можна розмістити на віртуальній дошці Lino. Там можна прикріпити фотографію автора, закріпити стікери з важливими фактами його життя та творчості, написати на стікерах запитання, на які учні повинні відповісти. Так як дошка є великою за розміром і по ній можна переміщатися збільшуючи і зменшуючи необхідні ділянки, то в іншому місці можна розмістити також завдання, які допоможуть усунути труднощі розуміння тексту. Вимову власних назв можна закріпити у вигляді аудіо файлу від носіїв мови, подати короткий словник зі складними словами, закріпити на стікері з завданнями, які виконуватимуться після прочитання тексту.

2) *предикція* (змістова, мовна, ситуативна, функціональна та культурна). На основі першого речення / заголовку, порівняння традицій країн, окремих слів / власних назв учні мають передбачити, про що буде йтися в тексті.

Lino дає можливість також закріпити фотографії, відео- та аудіо-файли, на основі яких здійснюватиметься передбачення змісту тесту. Учні ж, у свою чергу, можуть прикріпити свої передбачення у вигляді стікерів з коментарями та думками на дошку, підписавши їх, або анонімно.

3) *постановка комунікативного завдання*, а також за необхідності полегшення мовних труднощів. Перед тим як учні будуть детально вивчати текст, вони мають проглянути його для отримання загальної інформації та ознайомлення з завданнями, які учні мають виконати після читання тексту.

Щоб підготувати їх до читання, можна також запропонувати їм вправи, спрямовані на *усунення труднощів розуміння тексту* (опрацювання складних лексико-граматичних структур).

II етапом (текстовим) є *читання тексту* про себе відповідно до поставленого комунікативного завдання. При вивчаючому читанні пропонуються наступні варіанти завдань:

- прочитайте текст і знайдіть у кожній частині знайдіть ключові речення;
- прочитайте текст, розділіть його на значеннєві частини, підберіть назви до кожної з них;
- прочитайте текст, відзначте (випишіть) місця, що розкривають різні аспекти проблеми;
- прочитайте текст і перелічіть питання, освітлювані в ньому;
- прочитайте текст і знайдіть у кожній частині по одному реченню, що передає основну думку цієї частини;
- прочитайте текст і розташуйте пункти плану відповідно до логіки оповідання;
- прочитайте речення у пасивному стані (умовному стані) і вкажіть, для вираження якої думки використовується це граматичне явище.

Незважаючи на той факт, що текст можна розмістити на стікері, прикріпленому до дошки, або просто в прикріпленому документі, все ж краще надавати перевагу фізичним носіям, таким як книга чи роздруківка, адже читання на електронних носіях, нажаль, негативно впливає на зір учнів. Проте всі зазначенні вище та інші завдання можна прикріпити на дошку в Lino.

III етапом (післятекстовим) є контроль розуміння прочитаного, який включає в себе виконання післятекстових завдань таких як відповіді на запитання, вправи на знаходження інформації, тести. Запитання можна розмістити на дошці не лише у вигляді тексту, а й в аудіо-та відео-форматі, що додасть інтерактивності до виконання завдання.

На **IV етапі** відбувається виконання учнями таких завдань, як:

- відповідно до змісту прочитаного тексту, закінчіть речення, використовуючи запропоновані варіанти;
- використовуючи матеріал тексту, відповісти на питання;
- прочитайте план тексту і скажіть, чи досить повно він передає зміст;
- використовуючи факти з тексту, розкажіть про...;

- прочитайте про себе текст і виділіть те нове, що ви дізналися з нього;
- скажіть, яким чином ви можете використовувати інформацію, що утримується в тексті, у роботі за фахом;
- підготуйте резюме (анотацію) тексту;
- розташуйте речення в тій послідовності, в якій вони подані в тексті;
- виразіть головну думку тексту, поясніть його заголовок;
- прокоментуйте частину тексту, що вам здалася найбільш цікавою.

Розглянуті етапи організації навчального процесу мають бути побудовані таким чином, щоб на систематичній основі формувати в учнів наступні *вміння*:

- знаходити в тексті основну інформацію і прогнозувати його зміст;
- розуміти фактичний зміст тексту та уміти на його основі висловлювати та аргументувати свою думку;
- критично оцінювати прочитане;
- знаходити головну ідею та проблематику тексту;
- анотувати, реферувати текст;
- класифікувати та систематизувати отриману інформацію;
- використовувати електронні засоби навчання.

Окрім вмінь необхідно розвинути певні *навички*, такі як:

- самостійне виведення значення невідомих слів;
- розуміння функції складових компонентів речення;
- синтагматичний поділ тексту;
- знаходження логічних зв'язків у тексті;
- оволодіння граматичними формами.

Необхідно також поглиблювати соціокультурні *знання* учнів про: традиції, економіку, політику країн світу, включаючи, зокрема, знання мовленнєвої і невербальної поведінки носіїв іноземної мови, описані у текстах [3].

Під час роботи необхідно брати до уваги **вимоги до текстів** для вивчаючого читання. Обсяг тексту в 10-му класі має становити не менше 800 друкованих знаків, а в 11-му не менше – 1900. Потрібно пам'ятати, що велике значення також має зміст тексту, його ідея, адже від цього залежить мотивація учнів.

Серед інших вимог є такі:

- тексти мають містити фактичну інформацію про країну та народ, мова якого вивчається, а також включати в себе різноманітні відомості з галузей людських знань;
- вони повинні відповідати віковим та психологічним особливостям учнів, їх інтересам та вподобанням;

- тексти повинні сприяти морально-етичному розвитку учня;
- тексти мають включати в себе різні форми мовлення (діалогічне, монологічне) [3].

Тексти для навчання вивчаючого читання найкраще вибирати з-поміж автентичних, які є зразками комунікації іноземною мовою.

Отже, веб-застосунок Lino можна використовувати на всіх етапах навчання вивчаючого читання; це підвищує самостійність і розвиває творчі здібності та аналітичні вміння учнів, робить навчання цікавішим та різноманітнішим.

Список використаної літератури

1. Матковська І.Л. Подолання труднощів у навчанні читання англійською мовою в середній школі [електронний ресурс] / І. Л. Матковська. – Режим доступу: <http://xn--1-btbl6aqcj8hc.xn--p1ai/>
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / [О. Б. Бігич, Н. О. Бражник, С. В. Гапонова та ін.]. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
3. Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні [електронний ресурс] / Г. Е. Борецька. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/im_2012_3_5.pdf
4. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі: Навч.- метод. Посіб / В. В. Шакотько. – Київ: Комп'ютер, 2008. – 128 с.
5. Cambridge Dictionary [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/application>.